

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 201/2011-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júna 2011 predbežne prerokoval sťažnosť V., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. H., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 z 22. septembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. januára 2011 doručená sťažnosť V., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 z 22. septembra 2010.

2. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla: *«Účastníkmi súdneho sporu... sú P. („PDP“) a Sťažovateľka. PDP... iniciovalo na Okresnom súde Bratislava II spor, v ktorom žiadalo zaplatiť čiastku 10.390.412,15 Sk s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia a zaplatiť náhradu trov konania, keďže zmluva o úvere uzavretá dňa 3. novembra 2003 medzi PDP a Sťažovateľkou je podľa PDP neplatná. Uvedený okresný súd žalobe PDP vyhovel rozhodnutím zo dňa 15. marca 2007, č.k. 23 Cb 229/05, a svoje rozhodnutie okrem iného odôvodnil tým, že zmluva, ktorou sa zmluvné strany dohodnú o reštrukturalizovaní predchádzajúceho úveru medzi tými istými zmluvnými stranami (t. j. ide o tzv. reúverovanie), je neplatná pre obchádzanie zákona a nemožnosť plnenia.*

Sťažovateľka sa proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolala a dňa 15. novembra 2007 Krajský súd v Bratislave v konaní č. 1 CoB 103/2007 toto prvostupňové rozhodnutie zmenil a žalobu PDP zamietol. PDP podalo dovolanie na Najvyšší súd, ktorý... odvolacie rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že zmluva o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje, t. j. reúveruje, pôvodný úver medzi tými istými zmluvnými stranami, je absolútne neplatná. Následne Krajský súd v Bratislave, viazaný právnym názorom Najvyššieho súdu rozhodnutím zo dňa 4. júna 2009, č. k. 1 Cob/207/2008 prvostupňové rozhodnutie potvrdil.

Po doručení dovolacieho rozhodnutia sa Sťažovateľka obrátila podnetom na Generálneho prokurátora Slovenskej republiky („Generálny prokurátor“), ktorý potvrdzujúce rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave napadol mimoriadnym dovolaním. Najvyšší súd mimoriadne dovolanie v rovnako zloženom... senáte ako v prípade rozhodnutia o dovolaní dňa 22. septembra 2010 zamietol. Najvyšší súd opätovne zdôraznil neplatnosť zmluvy o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje pôvodný úver...»

3. „Hlavné dôvody“ porušenia základných práv a slobôd zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 dohovoru „zhrnula“ sťažovateľka takto: „Prvý dôvod Sťažnosti:

O mimoriadnom dovolaní v predmetnej veci rozhodoval a Napádané rozhodnutie vydal senát Najvyššieho súdu, ktorého zloženie a kreovanie je v rozpore s ústavnou požiadavkou nestrannosti a nezávislosti súdu... O mimoriadnom dovolaní rozhodoval senát Najvyššieho súdu v tom istom zložení ako rozhodoval v tej istej veci o dovolaní, čím porušil pravidlo, že na rôznych stupňoch konania sa nemôžu rozhodovania zúčastňovať tí istí sudcovia.

Druhý žalobný dôvod: Napádané rozhodnutie je zjavne svojvoľné, neobsahuje riadne odôvodnenie a nedosahuje kvalitatívne štandardy stanovené Ústavou a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná... Najvyšší súd rozhodol zjavne svojvoľne, čo vyplýva aj z toho, že niektoré výroky (najmä údajná neplatnosť zmluvy o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje skôr poskytnutý úver novoposkytnutým úverom) nielen že nemajú oporu v zákone, ale sa zdajú obchádzať ekonomický a právny kontext súčasnej trhovej reality jednak v Slovenskej republike ako aj v modernom svete.“

4. Sťažovateľka ďalej uviedla, že keďže „nemala pozíciu účastníka konania pri rozhodovaní o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora, nemá priamu vedomosť o tom, akým spôsobom sa predmetný senát Najvyššieho súdu kreoval... Najvyšší súd mal rozhodovanie o mimoriadnom dovolaní v predmetnej veci prideliť nie automaticky senátu, ktorý rozhodoval o dovolaní, ale senát mal byť vybraný náhodným výberom podľa § 51 ods. 1 Zákona o súdoch, resp. § 3 ods. 1 Rokovacieho poriadku... Keďže Sťažovateľka nebola účastníkom konania o mimoriadnom dovolaní, nemala možnosť zaujatosti a nedostatok nestrannosti sudcov v predmetnom konaní namietat...“.

5. Podľa názoru sťažovateľky „Napádané rozhodnutie Najvyššieho súdu vykazuje viacero elementárnych nedostatkov, ktoré odôvodňujú záver, že v predmetnom konaní bolo porušené právo Sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie a nebola jej poskytnutá primeraná súdna ochrana... Základným nedostatkom odôvodnenia, ktorý ovplyvnil výsledok celého sporu, je však ničím nepodložený, absolútne nevysvetlený a zjavne svojvoľný právny názor Najvyššieho súdu, podľa ktorého nie je vraj možné uzavrieť zmluvu o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje predchádzajúci úver medzi tými účastníkmi (v tomto prípade sa jedná o zmluvu o úvere č. 172/2003), nakoľko sa jedná o obchádzanie zákona a plnenie takej zmluvy je nemožné. V tomto prípade sa podľa Sťažovateľky nejedná iba o jednoducho

nesprávne rozhodnutie Najvyššieho súdu, ale o závažné porušenie základných princípov právnej logiky a obchodného práva a na druhej strane zároveň o právny názor, ktorý je v rozpore s právnou aj ekonomickou praxou v Slovenskej republike v období posledných 20 rokov...“.

6. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1 M Obdo 4/2010 zo dňa 22. septembra 2010 bolo porušené právo Sťažovateľky na súdnu a inú ochranu v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo Sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky napadnuté Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 1 M Obdo 4/2010 zo dňa 22. septembra 2010 ruší a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť Sťažovateľke trovy konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

Sťažovateľka súčasne požiadala o odloženie vykonateľnosti *„napadnutého rozhodnutia“*.

7. Spolu s inými písomnosťami sťažovateľka pripojila k sťažnosti podanie z 13. novembra 2009 označené ako *„Podnet účastníka na podanie mimoriadneho dodania proti rozsudku krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 Cob 207/2008 zo dňa 4. júna 2009“* a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 z 22. septembra 2010.

II.

8. V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd požiadal najvyšší súd o vyjadrenie k predmetu sťažnosti, najmä však k spôsobu pridelenia mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) vec posudzujúcemu senátu, t. j. na akom právnom základe bola

daná vec pridelená tomuto senátu. Súčasne požiadal Okresný súd Bratislava II o predloženie súdneho spisu sp. zn. 23 Cb 229/2005 k nahliadnutiu.

9. Predseda najvyššieho súdu v odpovedi sp. zn. KP 4/2011-6 z 10. februára 2011 na výzvu ústavného súdu okrem iného uviedol:

„Predmetom konania v právnej veci sťažovateľky ako žalovanej na najvyššom súde bolo rozhodovanie o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky podaného na podnet sťažovateľky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 15. marca 2007, č. k. 23 Cb 229/2005-301 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 4. júna 2009, č. k. 1 Cob 207/2008-403, o zaplatenie 10 390 412,15 Sk s príslušenstvom. Mimoriadne dovolanie bolo tunajšiemu súdu doručené 31. marca 2010 s tým, že vyššie označeným rozsudkom najvyšší súd mimoriadne dovolanie ako nedôvodné zamietol. Pokiaľ ide o dôvody dovolania namietané generálnym prokurátorom, s týmito sa súd vysporiadal tak, ako na to poukázal predseda senátu v odôvodnení rozhodnutia, z ktorého je zrejmé, že nebol daný dôvod dovolania podľa § 243f ods. 1 písm. c) O. s. p., ktorý by mal za následok vyslovenie, že napadnuté rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Rovnako neboli zistené ani iné vady... V súvislosti s napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu sťažovateľka súdu vytyka, že jeho rozhodnutie je zjavne svojvoľné a neobsahuje riadne odôvodnenie. Tvrdenie, že súd sa nedostatočne vysporiadal s tvrdeniami sťažovateľky, môže byť vecou názoru. Najvyšší súd odôvodnenie rozsudku... považuje za zodpovedajúce ustanoveniu § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Najvyšší súd v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora v odôvodnení rozsudku uviedol podstatný obsah mimoriadneho dovolania, dostatočne popísal zistený skutkový stav a aj keď na niektoré námietky výslovne nereagoval (odvolávajúc sa na svoje predchádzajúce rozhodnutie z 28. mája 2008...), podľa nášho názoru sťažovateľkou napadnutý rozsudok spolu s rozsudkami súdov nižších stupňov je v celom rozsahu preskúmateľný a zrozumiteľný, pričom podrobnejšie odôvodnenie by zvýšilo jeho kvalitu. Výklad použitých ustanovení Obchodného zákonníka a ďalších právnych predpisov podaný najvyšším súdom v sťažovateľkou namietanom rozsudku považujeme za ústavne súladný výklad na vec sa vzťahujúcich právnych predpisov, ktorý nie je svojvoľný... Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky týkajúcu sa spôsobu pridelenia veci sp. zn. 1 MOBdo 4/2010 senátu

JUDr. J. Š., uvádzame, že spôsob pridelenia veci vychádzal zo štvrtej časti, článku II., ods. 3 Rozvrhu práce Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na rok 2010, vydaného Opatrením predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. decembra 2009, č. Spr. 1321/2009..., a to podľa § 52 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov... a podľa článku 4 ods. 4 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. marca 2006, č. Pls 1/2006, uverejneného v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 291/2006... Podľa § 52 ods. 4 zákona o súdoch, súčasne podľa článku 4, ods. 4 rokovacieho poriadku, rozvrh práce vydá predseda súdu s uvedením pripomienok a výhrad sudcovskej rady bezodkladne po jeho prerokovaní v sudcovskej rade, najneskôr však do 15. decembra kalendárneho roka, ktorý predchádza kalendárnemu roku, na ktorý je rozvrh práce určený. Rozvrh práce sa zverejňuje spolu so stanoviskom sudcovskej rady.

Podľa štvrtej časti, článok 2, ods. 3 rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2010, podľa odseku 2 sa nepostupuje vo veciach, ktoré opätovne došli na Najvyšší súd Slovenskej republiky po tom, ako tento súd už konal vo veci samej a rozhodol o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku; v takom prípade koná a rozhoduje senát, v ktorom pôsobí sudca, ktorý bol sudcom spravodajcom v senáte, ktorý vec vybavil, prípadne rozhodol naposledy.

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II z 15. marca 2007, č. k. 23 Cb 229/2005-301 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 4. júna 2009, č. k. 1 Cob 207/2008-403, bolo najvyššiemu súdu doručené 31. marca 2010 po tom, ako tento už skôr rozhodol o dovolaní podanom v predmetnej veci žalobcom. Konanie o dovolaní bolo vedené pod sp. zn. 2 Obdo 6/2007 a rozhodnuté bolo rozsudkom z 28. mája 2007 v senáte, v ktorom bol sudcom spravodajcom JUDr. J. Š.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti má tunajší súd za to, že postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní o mimoriadnom dovolaní vedenom pod sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 k porušeniu sťažovateľkou namietaného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nedošlo...“

III.

10. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

11. Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 a jeho rozsudkom z 22. septembra 2010. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom ...

12. Vo vzťahu k sťažnosťou napadnutému postupu a rozhodnutiu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 možno zo sťažnosti vyvodiť, že sťažovateľka vidí porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru predovšetkým v tom, že „*O mimoriadnom dovolaní rozhodoval senát... v tom istom zložení ako rozhodoval v tej istej veci o dovolaní*“, napadnuté rozhodnutie je „*zjavne svojvoľné, neobsahuje riadne odôvodnenie... niektoré výroky (najmä údajná neplatnosť zmluvy o úvere, ktorou sa reštrukturalizuje skôr poskytnutý úver...)*... *nemajú oporu v zákone...*“ (pozri tiež body 3, 4 a 5).

13. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeniach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných

súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

15. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom najvyššieho súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím o mimoriadnom dovolaní sp. zn. 1 M Obdo 4/2010 z 22. septembra 2010 sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy (listiny, resp. dohovoru).

16. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie primerane odôvodnil, čo vyplýva aj z nasledujúcich relevantných (v rozsahu podanej sťažnosti, pozn.) častí odôvodnenia napadnutého rozsudku:

a) v úvode odôvodnenia svojho rozsudku, ktorým *„mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora proti rozsudku krajského súdu... zo 4. júna 2009, č. k. 1 Cob 207/2008-403 v spojení s rozsudkom Okresného súdu... z 15. marca 2007, č. k. 23 Cb 229/05-301“* zamietol, najvyšší súd oboznámil dovtedajší (do podania mimoriadneho dovolania, pozn.) priebeh konania v posudzovanej veci: *«Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 15. marca 2007, č. k. 23 Cb 229/2005-301 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 10 390 412,15 Sk so 14 % úrokom z omeškania ročne od 23. marca 2005 do zaplatenia a trovy konania 879 259,50 Sk. Súd prvého stupňa vychádzal zo skutkového stavu, že žalobca a žalovaný (úverujúca banka) sú účastníkmi úverovej zmluvy číslo 172/2003, uzavretej 3. novembra 2003. Úverovú zmluvu vyhodnotil ako neplatnú pre obchádzanie zákona a pre nemožnosť plnenia. Žalobca uzavrel túto zmluvu v omyle, že na neho prešiel záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému. Žalovaný na základe úverovej zmluvy úver žalobcovi neposkytol, ale vyrovnal dlžobu spoločnosti A. P., a. s. (reštrukturalizoval záväzok dlžníka A. P., a. s.). Splátky žalobcu z úverovej zmluvy považoval súd za plnenie z neplatného právneho úkonu, ktorým došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného, ktoré je žalovaný povinný žalobcovi vydať.*

Pri posúdení predbežnej otázky, či na žalobcu prešiel záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému, vychádzal súd prvého stupňa z nasledujúceho skutkového stavu: Zmluvou číslo 1632/1996 z 27. novembra 1996 previedol FNM SR podnik Š. P., š. p. na spoločnosť C., s. r. o. Od tejto zmluvy FNM SR odstúpil s účinnosťou od 14. februára 2001. Odstúpenie od zmluvy vykonal voči spoločnosti A. P., a. s. (právnemu nástupcovi spoločnosti C. s. r. o.). V čase pred odstúpením od zmluvy vznikol záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému. FNM SR následne zmluvou o predaji podniku číslo 2199/2002, uzavretou 11. novembra 2002 previedol podnik bývalého Š. P., š. p. na žalobcu. Tento skutkový stav vyhodnotil súd prvého stupňa tak, že záväzok A. P., a. s. voči žalovanému neprešiel z dôvodu odstúpenia od zmluvy na FNM SR (teda následne ani na žalobcu), čo vyplýva z ustanovenia § 19a zákona č. 92/1991 Zb., podľa nadobúdateľa ktoré boli predmetom predaja podľa zmluvy a ktoré ku dňu účinnosti existujú a sú vo vlastníctve nadobúdateľa. Pri odstúpení od zmluvy o predaji podniku je rozhodujúci stav majetku v čase účinnosti uzavretej zmluvy.

Krajský súd v Bratislave, na základe odvolania žalovaného, rozsudkom z 15. novembra 2007, č. k. 1 Cob 103/2007-355 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, na základe dovolania žalobcu, rozsudkom z 28. mája 2008, č. k. 2 Obdo 6/2007-383 zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolací súd v odôvodnení rozhodnutia nevyslovil právny názor na otázku, či na žalobcu prešiel alebo neprešiel záväzok A. P., a. s. voči žalovanému. Uzavretie úverovej zmluvy číslo 172/2003 medzi žalobcom a žalovaným považoval za „nepripustnú finančno-úctovnú operáciu majúcu za následok neprípustné účtovne zlikvidovať úver“. Uviedol, že zákon nepozná takú úpravu, že úver je možné splatiť v tom istom peňažnom ústave novou úverovou zmluvou.

Po vrátení veci Krajský súd v Bratislave rozhodol rozsudkom zo 4. júna 2009, č. k. 1 Cob 207/08-403 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalovaného zaviazal na náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania. Krajský súd zopakoval, že záväzok A. P., a. s. voči žalovanému neprešiel na žalobcu, poukazujúc na ustanovenia § 19a zákona č. 92/1991 Zb. Úverovú zmluvu číslo 172/2003, uzavretú medzi žalobcom a žalovaným, považoval za neprípustnú finančnú operáciu, keďže žalobca finančné prostriedky (úver)

nedostal do svojej dispozície, ale žalovaný si takto uspokojil svoju pohľadávku voči spoločnosti A. P., a. s.»

b) Následne oboznámil obsah mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, podľa ktorého *„Rozsudkom krajského súdu... zo 4. júna 2009, č. k. 1 Cob 207/2008-403 v spojení s rozsudkom okresného súdu... z 15. marca 2007, č. k. 23 Cb 229/2005-301 bol... porušený zákon, nakoľko konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili.*

Podľa § 19a ods. 5 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, v znení účinnom od 1. januára 2004, pri odstúpení od zmluvy o predaji podniku alebo jeho časti prechádzajú na fond veci, práva a záväzky nadobúdateľa, ktoré boli predmetom predaja podľa zmluvy a ktoré ku dňu účinnosti existujú a sú vo vlastníctve nadobúdateľa. Nadobúdateľ je povinný najneskôr do 10 dní od doručenia oznámenia o odstúpení od zmluvy predložiť fondu súpis odovzdávaného majetku a umožniť mu fyzickú kontrolu stavu odovzdávaného majetku tak, aby fond najneskôr do 30 dní od doručenia tohto oznámenia mohol prevziať majetok. O prevzatí majetku vyhotovia zmluvné strany zápisnicu, ktorej súčasťou bude súpis odovzdávaného majetku po položkách.

Súdy vec nesprávne právne posúdili v otázke, či na žalobcu prešiel záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému. Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že konajúce súdy aplikovali na skutkový stav ustanovenie § 19a ods. 5 zákona 92/1991 Zb. v znení účinnom od 1. januára 2004, hoci účinky odstúpenia FNM od zmluvy o predaji podniku nastali 14. februára 2001. Uvedený omyl v aplikácii právneho predpisu preukázateľne vyplýva z odôvodnenia v rozsudku súdu prvého stupňa (strana 5, odsek 2 rozsudku), kde súd cituje predmetné ustanovenie (jeho prvú vetu) v znení účinnom od 1. januára 2004.

Od 1. januára 2004 platí, že ak FNM SR odstúpi od zmluvy o predaji podniku, prechádzajú na neho iba tie veci, práva a záväzky, ktoré boli súčasťou podniku v čase účinnosti zmluvy. Ak sa po účinnosti zmluvy stali súčasťou podniku ďalšie veci alebo práva, alebo ďalšie záväzky, tieto zostávajú po odstúpení od zmluvy pôvodnému privatizérovi podniku. Znamená to, že zatiaľ čo predmetom zmluvy o predaji podniku v režime veľkej privatizácie je „podnik“ (ako predmet právneho vzťahu sui generis), predmetom odstúpenia

od zmluvy o predaji podniku sú jednotlivito špecifikované aktíva (veci a práva) a pasíva (záväzky).

Pred 1. januárom 2004 bola však právna úprava rozdielna. Predmetom zmluvy o predaji podniku, rovnako aj predmetom odstúpenia od tejto zmluvy bol „podnik“. Ak sa po účinnosti zmluvy stali súčasťou podniku ďalšie aktíva alebo pasíva, tieto po odstúpení zmluvy (ako súčasť podniku) prešli na FNM SR. Iný výklad nemal normatívnu oporu v právnej úprave.

Záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému vznikol v čase medzi účinnosťou zmluvy o prevode podniku a účinnosťou odstúpenia od zmluvy. Po odstúpení od zmluvy bol v súpise pasív podniku zachytený. Záväzok preto ako súčasť podniku prešiel na FNM SR a následne na žalobcu. Hoci subjektívna vedomosť o existencii záväzku patriaceho do podniku je pre otázky jeho prechodu právne irelevantná, je vhodné poukázať na to, že FNM SR a žalobca si boli tejto skutočnosti vedomí, čo vyplýva z toho, že záväzok bol zachytený v súpise majetku pri uzavretí zmluvy o predaji podniku číslo 2199/2002 z 11. novembra 2002 medzi FNM SR a žalobcom.

Konajúce súdy mali preto predbežnú otázku, či na žalobcu prešiel záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému, vyhodnotiť kladne. Žalobca je, pokiaľ ide o tento záväzok, singulárnym právnym nástupcom spoločnosti A. P., a. s.

Pre meritórne rozhodnutie veci však vôbec nebolo podstatné riešiť ako predbežnú otázku to, či na žalobcu prešiel alebo neprešiel záväzok spoločnosti A. P., a. s. voči žalovanému. Ide totiž o irelevantnú skutočnosť pre posúdenie;

a) či úverová zmluva číslo 172/2003 uzavretá 3. novembra 2003 medzi žalobcom a žalovaným je platná,

b) a či na základe označenej úverovej zmluvy došlo k poskytnutiu úveru žalobcovi.

Konajúce súdy považovali úverovú zmluvu číslo 172/2003 za neprípustnú finančnú operáciu, keďže žalobca finančne prostriedky (úver) nedostal do svojej dispozície, ale žalovaný si takto uspokojil svoju pohľadávku voči spoločnosti A. P., a. s. Z takého právneho posúdenia nie je vôbec jasné, či „neprípustnosť finančnej operácie“ znamená neplatnosť úverovej zmluvy alebo, či na základe platnej zmluvy žalovaný úver žalobcovi neposkytol.

Omyl pri aplikácii práva (nesprávne právne posúdenie) spočíval v tom, že súdy za neprípustné považovali nahradenie úveru novým úverom (čo býva v praxi označované ako

reštrukturalizácia úveru). Súdy pritom neuviedli žiadne ustanovenie právneho predpisu, z ktorého by takáto súdmi aplikovaná právna norma vyplývala. Dovolací súd uvádza, že zákon nepozná takú úpravu, že úver je možné splatiť v tom istom peňažnom ústave novou úverovou zmluvou. V tomto rozsahu sa preto dovolací súd (a následne aj odvolací súd) dopustili nesprávneho metodologického postupu pri zistení obsahu právnej normy, ak vychádzali z toho, že pokiaľ zákon určitú dohodu výslovne nedovoľuje, je takáto dohoda neprípustná. Takýto výklad je v rozpore s článkom 2 Ústavy Slovenskej republiky a je v rozpore so zásadou autonómie vôle zmluvných strán, na ktorej je súkromné právo postavené.

Banka, ktorá poskytla dlžníkovi úver, sa môže s dlžníkom platne dohodnúť, že právny vzťah z úverovej zmluvy nahradí novým úverovým vzťahom. Nová úverová zmluva je po obsahovej stránke nováciou pôvodného záväzku, ktorá spôsobuje zánik pôvodného záväzku dlžníka splatiť pôvodný úver a nahrádza ho novým záväzkom z novej úverovej zmluvy.

Neplatnosť novej úverovej zmluvy nemožno vyvodiť z toho, že banka „neodovzdá peňažné prostriedky do dispozície dlžníka“, čo súdy považovali za neprípustné z dôvodu kogentného charakteru právnej úpravy. Zmluvný záväzok banky poskytnúť plnenie (úver) dlžníkovi môže zaniknúť aj inak ako splnením (napríklad započítaním alebo nováciou). Iné spôsoby zániku záväzku banky poskytnúť úver (iné ako splnením) nie sú vylúčené.

Banka a dlžník sa tiež môžu dohodnúť, že banka poskytne dlžníkovi úver tak, že dohodnuté finančné prostriedky vyplatí tretej osobe alebo že ich započíta na úhradu vlastnej pohľadávky voči tretej osobe. Takáto dohoda je možná bez ohľadu na skutočnosť, či má dlžník voči tretej osobe záväzok. Ide o rozpoznanú právnu konštrukciu, ktorú súkromné právo reguluje inštitútom poukážky (§ 535 a nasledujúce Občianskeho zákonníka).

Z uvedeného vyplýva, že žalobca a žalovaný sa mohli platne dohodnúť, že novým úverom nahradia existujúci záväzok žalobcu voči žalovanému a rovnako sa mohli platne dohodnúť, že žalovaný poskytne žalobcovi úver tým, že uhradí záväzok tretej osoby voči banke.

V konkrétnom prípade vychádzali strany pri uzavretí úverovej zmluvy (správne) z toho, že na žalobcu prešiel záväzok A. P. a. s. voči žalovanému. Ak by však táto skutočnosť bola opačná (ak by žalobca pred uzavretím úverovej zmluvy nebol dlžníkom žalovaného),

nemá to vplyv na platnosť úverovej zmluvy. Obe zmluvné strany sa dohodli, že úverom bude splatený konkrétny záväzok. Obe strany poznali všetky relevantné skutkové okolnosti privatizácie. Omyl v otázke, či tento záväzok prešiel z dôvodu známych skutkových okolností na žalobcu, je omylom právnym, čiže omylom irelevantným. Navyše tento omyl nemal vplyv na ekonomickú kauzu zmluvy (pohnútku strán), nakoľko žalobca by mal na uzavretí zmluvy ekonomický záujem aj vtedy, ak by na neho záväzok A. P., a. s. nebol prešiel, keďže tento záväzok bol zabezpečený exekučným záložným právom na nehnuteľnostiach žalobcu.

Skutkový stav mali preto súdy posúdiť tak, že úverová zmluva číslo 172/2003, uzavretá 3. novembra 2003 medzi žalobcom a žalovaným je platná a na jej základe došlo k poskytnutiu úveru žalobcovi. Žalovaný sa preto neobohatil tým, že žalobca úver splácal. Žaloba na vydanie bezdôvodného obohatenia preto nie je dôvodná.

Najvyšší súd doručil mimoriadne dovolanie účastníkom na vyjadrenie (§ 243i ods. 1 O. s. p.), na ktoré obidvaja účastníci reagovali...“.

c) Po podrobnom oboznámení stanovísk účastníkov konania k obsahu mimoriadneho dovolania najvyšší súd „*po zistení, že sú splnené procesné podmienky mimoriadneho dovolania (§ 243e - § 243i O. s. p.) preskúmal výrok napadnutého rozsudku v napadnutom rozsahu a zistil, že mimoriadne dovolanie je nedôvodné, preto ho dovolací súd zamietol*“.

d) Svoje skutkové a právne závery odôvodnil následne najvyšší súd takto:

«Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora je rozsiahle a tak isto aj odvolacia odpoveď žalovaného na mimoriadne dovolanie. Mimoriadne dovolanie presahuje napadnuté rozsudky nielen svojím rozsahom, ale aj zaujímavými právnymi vývodmi, a to spôsobuje jeho neucelenosť a právno-filozofické úvahy, ktoré nemajú oporu v zákone, na základe ktorého boli súdne rozhodnutia vynesené a potom ťažko možno vyvodiť, že zákon porušujú, čo je hmotnoprávnou podmienkou toho, aby mimoriadne dovolanie mohlo byť podané (§ 243e ods. 1 O. s. p.). Skutkový stav v mimoriadnom dovolaní, ktorý je základom pre právne posúdenie veci, do mimoriadneho dovolania ani v potrebnej miere pojatý nebol. Na strane druhej v dovolacej odpovedi skutkový stav je rozpísaný do takých detailov, že vec to robí neprehľadnou.

Dovolací súd to vyriešil tak, že mimoriadne dovolanie a dovolaciu odpoveď prevzal takmer doslovne do tohto rozsudku. Skutkový stav bol už raz v dostatočnom, ale v podstate stručnom rozsahu uvedený v prvšom zrušujúcom rozsudku, ktorý napadnutým rozsudkom predchádza a ktorý dovolací súd vydal dňa 28. mája 2008, č. k. 2 Obdo 6/2007.

V tomto zrušujúcom rozsudku (ktorým bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu 1 Cob 103/2007-355 z 15. novembra 2007), dovolací súd uviedol, že prvostupňový súd svojim rozsudkom z 15. 03. 2007, č. k. 23 Cb 229/05-301 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 10 390 412,15 Sk so 14 % ročným úrokom z omeškania od 23. 03. 2005 do zaplatenia a nahradiť mu trovy konania v sume 879 259,50 Sk. Vychádzal z toho, že navrhovateľ na základe zmluvy o predaji podniku č. 2199/2002 z 11. 11. 2002, uzavretou medzi FNM SR nadobudol vlastnícke právo k veciam a finančným prostriedkom, majetkové hodnoty a záväzky súvisiace s činnosťou bývalého š. P., š. p., P., a to podľa stavu, ktorý je zachytený v prílohách tejto zmluvy. Ďalej konštatoval, že FNM SR nadobudol tento majetok späť do svojho vlastníctva odstúpením od zmluvy o predaji časti podniku č. 1632/1996 zo dňa 27. 11. 1996, uzavretej medzi FNM SR a spoločnosťou C., s. r. o., P., vykonané voči jeho právnenému nástupcovi A. P., a. s. s účinnosťou ku dňu 14. 02. 2001 a na žalobcu prešli práva a záväzky spojené s privatizovaným majetkom bývalého Š., š. p., ktoré boli vymedzené v zmluve o predaji podniku. Konštatoval preto, že žalobca sa nikdy nestal právnym nástupcom predchádzajúceho privatizéra A. P., čo možno vyvodiť i z ustanovenia § 19a zák. č. 92/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Poukázal, že účelom uzatvorenej zmluvy o úvere č. 172/2003, uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom mala byť reštrukturalizácia prevzatého majetku pôvodného dlžníka A. P., a. s., ďalej uviedol, že podľa ust. § 497 Obch. zák. základným atribútom zmluvy o úvere je, že na požiadanie dlžníka poskytne veriteľ i v jeho prospech peňažné prostriedky, čo sa v danom prípade nestalo, pretože uvedeným úverom bola vyrovnaná dlžoba spoločnosti A. P. voči odporcovi na základe predchádzajúcich úverových zmlúv, pričom navrhovateľ záväzok tejto spoločnosti nikdy neprevzal. Ďalej uviedol, že navrhovateľ uzatvoril predmetnú úverovú zmluvu a splácal splátky v omyle, ktorý spočíva v tom, že prevzal záväzky dlžníka A. P. a že odporca ako veriteľ uspokojil zaňho pohľadávky tretích osôb, pričom touto úverovou zmluvou bola uspokojená iba pohľadávka odporcu A. P., o čom svedčí príkaz na úhradu, ktorým bola suma poskytnutého úveru vo výške 25 200 000 Sk prevedená na vnútropodnikový účet

odporcu a tak boli ukončené predchádzajúce zmluvné vzťahy. Konštatoval preto, že zmluva je absolútne neplatná, pretože obchádza zákon a jej plnenie je nemožné, a preto odporca je povinný vydať navrhovateľovi bezdôvodné obohatenie, ktorého výška nebola medzi účastníkmi sporná.

Po odvolaní žalovaného Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. 11. 2007, č. k. 1 Cob 103/2007-355 rozsudok Okresného súdu Bratislava II zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov prvostupňového konania. Navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 623 424 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že zo spisov a vykonaného dokazovania súdu prvého stupňa vyplýva, že žalobca žalobou z 22. 03. 2005 uplatnil voči odporcovi právo na zaplatenie žalovanej sumy a príslušenstva. Svoje právo uplatnil z dôvodu bezdôvodného obohatenia, tvrdiac, že na základe auditu, ktoré si dalo vyhotoviť nové vedenie družstva po zmene štatutárnych orgánov zistil, že 03. 11. 2003 bola odporcom uzavretá úverová zmluva č. 172/2003, podľa ktorej mal odporca poskytnúť navrhovateľovi úver vo výške 25 200 000 Sk a ktorá obsahovala dojednanie o odkladacích a rozvázovacích podmienkach, ktoré navrhovateľovi nie sú zrejmé a vychádzal z toho, že v zmluvách sledovala indície, a teda ide o simulovaný právny úkon. Odporca na základe tejto zmluvy žiaden úver navrhovateľovi neposkytol a účelom zmluvy bolo len zaťaženie navrhovateľa dlhom iného, a to spoločnosti A. P., a. s., ktorej navrhovateľ nie je právnym nástupcom. Ďalej tvrdil, že finančné prostriedky z tejto zmluvy mali byť použité na splácanie dlhov uvedenej spoločnosti, ktoré mala voči tretím osobám. V návrhu poukázal na znenie úverovej zmluvy, ktorá je základom tohto sporu, v ktorej mal žalovaný plniť v prospech tretích osôb podľa jednoznačnej a úplnej požiadavky navrhovateľa, pričom k takej požiadavke nedošlo, že žalovaný zaťažil účet žalobcu 25 200 000 Sk a od žalobcu prijal plnenie celkom žalovaný vo výške, ktorá pozostáva zo sumy 9 007 940 Sk, predstavujúcej splátky úveru zo zmluvy č. 172/2003 a zo sumy 1 382 472,15 Sk, predstavujúcej úroky, čím odporca získal bezdôvodné obohatenie, vydania ktorého sa domáhal predmetnou žalobou. Z obsahu spisov mal za zrejmé, že žalovaný sa pred súdom prvého stupňa bránil tým, že žalobca sa okrem iného zmluvou o predaji podniku zaviazal dohodnúť spôsob vysporiadania práv, záväzkov a povinností i neznámych, viaznucich sa k majetku, ktoré bolo predmetom predaja a ktoré

vznikli ku dňu účinnosti zmluvy a súčasne deklaroval, že tieto skutočnosti berie na vedomie a súhlasí s tým, že dňom účinnosti naňho prechádzajú záväzky súvisiace s exekúciami a z toho titulu si nebude voči FNM SR ako predávajúcemu uplatňovať nárok na zľavu z kúpnej ceny.

Odvolaací súd nielen z obsahu spisov súdu prvého stupňa, ale aj opakovaným dokazovaním zistil, že právny vzťah, na základe ktorého si žalobca svoje právo uplatnil, vznikol na základe úverovej zmluvy č. 172/2003, podľa ktorej mal byť žalobcovi poskytnutý úver vo výške v nej dohodnutej. Túto zmluvu je potrebné posudzovať v kontexte so zmluvou č. 2199/02 zo dňa 11. 11. 2002 o predaji časti podniku, uzavretou medzi žalobcom ako kupujúcim a FNM SR ako predávajúcim, ako aj so zápisnicou o odovzdaní a prevzatí majetku podniku, ktorá tvorí jej neoddeliteľnú súčasť. Z týchto dokumentov jednoznačne vyplýva, že na navrhovateľa prešli v zmysle čl. 2 bod 1 uvedenej zmluvy všetky práva a záväzky bývalého Š. P., š. p., ako aj vlastnícke práva k tzv. novému majetku vzniknutému podnikateľskou činnosťou pre nadobúdateľa (spol. C., s. r. o.) a jeho právneho nástupcu (A. P., a. s.), súvisiace s prevádzkovaním sprivatizovaného podniku. Z týchto dokladov tiež vyplýva, že spoločnosť C., s. r. o. na základe zmluvy č. 1632/1996, uzavretej medzi FNM SR ako predávajúcim a touto spoločnosťou nadobudla časť majetku bývalého Š. P., š. p. a okrem iného prevzala i záväzok na zaplatenie úveru poskytnutého žalovaným podľa úverovej zmluvy č. 463/96 z 15. 05. 1996, ktorou bola nahradená predchádzajúca úverová zmluva č. 411/1996 z 1. 1. 1996. Zmluvou č. 463/1996 bol splatený práve úver z tejto zmluvy. Prevzatý úver zo zmluvy č. 463/1996 splácala spoločnosť C., s. r. o. ďalšími úverovými zmluvami, ktorých uzavretie tvorí dôkazný materiál založený na č. 1. 141-176 spisu. Aj keď je v týchto zmluvách ako účel úveru uvedené, že budú čerpané na zásoby prevádzkové náklady, pohľadávky za odberateľmi a podobne, vždy boli použité na splatenie predchádzajúceho úveru, o čom svedčí i výška poskytnutého úveru. Išlo o bežnú prax zavedenú nielen medzi účastníkmi sporu, ale aj medzi inými bankovými inštitúciami a ich klientmi, čo je odvolaciemu súdu z jeho rozhodovacej činnosti známe a išlo o tzv. reštrukturalizáciu (obnovenie) pôvodného úverového vzťahu. Poslednou zmluvou uzavretou medzi spoločnosťou A. P., a. s. (právny nástupca C., s. r. o.) a odporcom bola zmluva č. 787/98 zo dňa 30. 12. 1998, na základe ktorej bol spoločnosti dlžníka poskytnutý úver vo výške 13 880 000 Sk, ktorý tiež bol využitý len na splatenie úveru poskytnutého na základe

zmluvy č. 751/98. Preto konštatoval odvolací súd, že na žalobcu prešiel na základe zmluvy o predaji podniku záväzok pôvodného vlastníka sprivatizovaného majetku, a to Š., š. p., vzniknutý na základe úverovej zmluvy č. 411/1996, ktorý bol síce následnými úverovými zmluvami splatený, avšak zakaždým došlo k jeho obnoveniu novou úverovou zmluvou. Poslednou takouto úverovou zmluvou je č. 172/2003, ktorou sa žalobca zaviazal splatiť tento úver. Neakceptoval obranu žalobcu, že predmetná zmluva bola uzavretá v omyle, do ktorého ho mal priviesť žalovaný a pretože je neplatná, toto tvrdenie nemá oporu vo vykonaní dôkazov. Tento názor odvolacieho súdu vychádzal nielen zo svedeckej výpovedi zúčastnených pri uzatváraní úverovej zmluvy, a to Ing. B. a Ing. S. za stranu navrhovateľa a Ing. B. aj Ing. F. zastupujúcich žalovaného ako veriteľa, ale aj z listinných dôkazov, a to najmä žiadosti žalobcu zo dňa 03. 10. 2003, č. 1. 89 a z 23. 10. 2003 (č. 1. 85), z ktorých je zrejmé, na aký účel mal byť úver poskytnutý. Ďalej je potrebné poukázať i na ďalšie dôkazy nachádzajúce sa v spise, na ktoré odvolací súd musel prihliadnuť.

Rovnako považoval za nedôvodné tvrdenie žalobcu, že úver mu nebol poskytnutý. Je pravdou, že mu nebola dojednaná úverová suma daná priamo fyzicky do rúk, ale táto suma bola z účtu žalovaného prevedená na jeho úverový účet a z toho účtu bola vysporiadaná pohľadávka žalovaného ako veriteľa voči spoločnosti A. P.e, a. s., voči ktorej sa viedlo exekučné konanie a ktorej sa žalobca síce nestal právnym nástupcom, ale splatiť jej záväzok prešiel na neho na základe zmluvy takto splateného úveru, odporca preukázal, že svoju pohľadávku voči spoločnosti A. P., a. s. uspokojil, čím záväzok žalobcu pozostávajúci z predchádzajúcich zmlúv zostal len záväzok zmluvy č. 172/2003, ktorú uzavreli za žalobcu osoby na to oprávnené a k uzavretiu ktorej došlo bez toho, aby boli uvedené do omylu, čo vplynulo z ich svedeckých výpovedí.

Na základe týchto skutkových zistení odvolací súd právne vyhodnotil dokazovanie a dospel k záveru, že rozhodnutie treba zmeniť a žalobu zamietnuť.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalobca a ako už bolo uvedené, tento rozsudok odvolacieho súdu z 15. novembra 2007, č. k. 1 Cob 103/2007-355 svojim rozsudkom z 28. mája 2008, č. k. 2 Obdo 6/2007 zrušil (iba rozsudok odvolacieho súdu).

Dovolací súd v časti označenom pod B/ (č. 1. 365) poukázal skutkovo na to, že pokiaľ ide o zmluvu č. 172/2003 z 03. 11. 2003, odvolací súd nesprávne a v rozpore s jej obsahom posudzuje splnenie odkladacích a rozväzovacích podmienok. Žalovaný neplnil, a teda nič

nevyplatil podľa tejto zmluvy o úvere, neposkytol v prospech tretích osôb žiadne peniaze. Napriek tomu, že neposkytol žiadne plnenie od žalobcu, prijímal platby, ktoré predstavujú žalovanú sumu. Odvolací súd napriek tomu, že žalobca v návrhu a v nasledujúcom konaní poukazoval na skutočnosť, že napriek tomu, že žalovaný podľa úverovej zmluvy neplnil, preto je zmluva o úvere absolútne neplatná, a to podľa zásad ust. § 1 ods. 2 Obch. zákonníka v spojení s ust. § 37 ods. 2, § 39 a § 49a Obč. zák. Žalobca nemohol vstúpiť do práv a povinností A. P., a. s., pričom Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 6 K 336/01-106 zo dňa 18. 12. 2002 zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu na majetok dlžníka A. P., a. s. pre nedostatok majetku dlžníka. K zrušeniu spoločnosti A. P., a. s. došlo bez likvidácie. Žalobca nie je právnym nástupcom A. P., a. s. a nebola a nie je so žalobcom prepojená personálne. Žalovaný sa snažil a snaží vybudovať dojem o akomsi nástupníctve z dôvodu, že žalobca nadobudol majetok, ktorý predtým sprivatizovala spol. C., s. r. o., ktorej bola A. P. právnym nástupcom. Žalovaný k danému posudzovaniu používa skutočnosť, že FNM SR vo vtedy platnom znení zák. č. 92/1991 Zb. podľa zmluvy o predaji časti podniku č. 1632/1996 so spoločnosťou C. odstúpil s účinnosťou ku dňu 14. 02. 2001 a že žalovaný ho nadobudol zmluvou zo dňa 11. 11. 2002. Ďalej poukázal na právnu úpravu vymedzenú ust. § 19a zák. č. 92/1991 Zb., a to písm. a/ a b/, ktoré odcitoval a skutkovo vyvracia tvrdenia žalovaného, ktoré si odvolací súd osvojil, ako aj k záväzkom žalobcu s tým, že na neho nijaké záväzky neprešli. Navrhol preto rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V odvolacej odpovedi žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť z dôvodov správneho zistenia skutkového stavu a právneho vyhodnotenia odvolacím súdom. V podstate zotráva na svojich skutkových prednesoch, ako aj na právnom hodnotení. Aj keď navrhovateľ nie je právnym nástupcom dlžníka, záväzok predchádzajúcej zmluvy zanikol nahradením novým záväzkom, na základe novej zmluvy o úvere. Takýto postup je úplne bežný, a to nielen v bankovej praxi, ale aj v obchodnej praxi. Úpravou tohto inštitútu upravuje aj Obč. zák. ust. § 516 ods. 1 (tzv. kumulatívna novácia), kde zákon jednoznačným spôsobom upravuje aj postup a práva a povinnosti zmluvných strán. Možnosť splatenia predchádzajúceho úveru z výnosu nového úveru potvrdil aj Najvyšší súd SR v rozhodnutí, č. Obdo V 47/2001, keď konštatoval, že žiadne zákonné ust. nebráni tomu, aby bol úver poskytnutý na splnenie dlhu toho, komu sa poskytuje alebo tretej osobe, ktorým vznikol poskytnutím iného

predchádzajúceho úveru. Vyriešila sa tým aj dlhšia splatnosť úveru. Z týchto dôvodov navrhol dovolanie zamietnuť.

Skutkový stav, tak ako ho ustálili súdy, presnejšie prvostupňový súd, nebol namietaný a možno sa tu odvolať na ustanovenie § 120 ods. 3 O. s. p. Z hľadiska právneho posúdenia je potrebné objasniť niektoré základné inštitúty, ich obsah a naplnenie, s aplikáciou na túto konkrétnu súdennú vec. Prvou otázkou je otázka pojmu úverovej zmluvy, upravenej v II. hlave Obchodného zákonníka (§ 497 - § 507) ako „Zmluva o úvere“. Je to osobitná úprava, upravená osobitnými ustanoveniami.

Zmluva o úvere je zmluvou, ktorou sa veriteľ zaväzuje poskytnúť dlžníkovi na jeho žiadosť peňažné prostriedky v stanovenej výške a dlžník sa zaväzuje poskytnuté prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky. Zmluva o úvere je absolútny obchod. Pre zmluvu o úvere zákon nestanovuje žiadnu formu. Podstatnými časťami zmluvy sú: určenie subjektu (veriteľa a dlžníka) a určenie poskytovaných peňažných prostriedkov čo do čiastky a meny. Môže ísť o prostriedky v inej než v slovenskej mene, pokiaľ dohoda bude v súlade s devízovými predpismi. K ďalším skutočnostiam tvoriacim obsah zmluvy budú spravidla patriť -určenie úroku, lehota, v ktorej budú peňažné prostriedky poskytnuté, lehota k ich vráteniu a účel, na ktorý sú peňažné prostriedky poskytované. Ak neobsahuje zmluva o úvere dohodu o výške úrokov, potom má veriteľ právo na úrok obvyklý, požadovaný za úvery bankami v sídle dlžníka v dobe uzavretia zmluvy. Dlžník môže, pokiaľ si strany nedohodnú lehotu inú, požadovať dojednanú čiastku do doby, pokiaľ je poskytnutie úveru niektorou zo strán vypovedané. Veriteľ je povinný požadované prostriedky poskytnúť v lehote, ktorú si strany dohodli alebo ktorú vo svojej požiadavke stanovil dlžník, inak bez zbytočného odkladu po doručení žiadosti. Ak sa nedohodnú strany inak, nie je veriteľ zo zákona oprávnený viazať poskytnutie prostriedkov na preukázanie účelu ich použitia ani zachovať alebo obmedziť dlžníka v spôsobe, akým používa poskytnuté peňažné prostriedky. Povinnosťou veriteľa je prijať vrátené prostriedky, a to i pred dohodnutou lehotou. Pokiaľ je účel použitia prostriedkov dohodnutý, je dlžník povinný použiť ich len k tomuto účelu. V prípade, že ich použije k účelu inému, má veriteľ právo odstúpenia od zmluvy a súčasne má právo požadovať vrátenie použitých a doposiaľ nevrátených prostriedkov, včítane úrokov. Dlžník je povinný vrátiť poskytnuté peňažné prostriedky v lehote dohodnutej v zmluve, inak podľa

všeobecných ustanovení príslušného zákona. V prípade omeškania splnenia peňažného dlhu vzniká stranám právo na úrok z omeškania.

Aj keď uvedený výklad zmluvy o úvere vyplýva priamo z Obchodného zákonníka, dovolací súd ho pripomína, pretože v zmysle tejto úpravy bola uzatvorená základná (prvá) zmluva č. 172/2003 z 03. 11. 2003. Plnená bola zo strany veriteľa, nie však zo strany dlžníka. Ako už bolo uvedené, ide o tzv. absolútny obchod (§ 261 ods. 3 Obch. zák.). Odvolací súd sa nevyporiadal s otázkou právneho prechodu úveru a platnosti tohto prechodu z pôvodného dlžníka na žalobcu. Ak by tak bol urobil, bol by zhodnotil aj pravosť jednotlivých právnych úkonov, spôsobilosť na ich uzavretie a aj otázku, či sa žalobca stal právnym nástupcom pôvodného dlžníka. V tejto otázke nie je jasný ani postoj žalovaného (dovolacia odpoveď), ktorý pripúšťa zodpovednosť žalobcu za úverový záväzok, aj pokiaľ nie je právnym nástupcom pôvodného dlžníka.

Správne žalobca poukazuje aj na dôsledky § 19a zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby.

Zmluva o úvere je osobitne upravený vzťah medzi (úverovým) veriteľom a (úverovým) dlžníkom, úverovou zmluvou vzniká na strane veriteľa pohľadávka a na strane dlžníka dlh. Len ak nie sú pokryté z toho vzniknuté právne vzťahy touto osobitnou úpravou, pripadá do úvahy použitie analogických noriem (či už všeobecnej úpravy záväzkového práva Obchodného alebo Občianskeho zákonníka). Na to nadväzuje povinnosť dlžníka plniť, aj to je upravené v zákone v náväznosti na konkrétnu úverovú zmluvu. Zákon však nepozná takú úpravu, že úver je možné splatiť v tom istom peňažnom ústave novou úverovou zmluvou. Nielen, že taký postup nepozná zákon, ale ani interné smernice žiadneho peňažného ústavu v Slovenskej republike taký postup nepoznajú. Je to logické, pretože už pri poskytnutí nového (akéhosi vyrovnávacieho) úveru nejde o úver, veriteľ neposkytuje finančné prostriedky a dlžník ich nedostane do dispozície (čo je základnou podmienkou úverovej zmluvy), ale v skutočnosti ide o finančno-účtovné neprípustné operácie, majúce za následok neprípustné účtovne zlikvidovať úver.

Poskytovanie úverov po roku 1990 bolo často zo strany bánk nedôsledné, čo vyústilo do značných ťažkostí, hlavne pokiaľ ide o ich splácanie. Rôznymi operáciami sa tieto úvery prenášali, pri reštrukturalizácii bánk (pred privatizáciou zahraničným privatizérom) boli oddlžené a väčšinou nároky z takých zmlúv postúpené inej spoločnosti, ktoré ich vymáhajú.

Zodpovednosť zo zmlúv o úvere sa preniesla len na dlžníka, aj keď poskytovanie úverov patrí do profesionálnej činnosti peňažného ústavu a tomu mali zodpovedať aj zmluvy o úvere. Zodpovednosť bánk sa vytratila a pre dlžníkov (spravidla už právnych nástupcov) to často má priam likvidačné následky.

Z týchto dôvodov pre nesprávne právne hodnotenie dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1,2 O. s. p.).

Pokiaľ žalovaný sa odvolával na iné rozhodnutia v obdobných prípadoch, dovolací súd poznamenáva, že je viazaný pri rozhodovaní len zákonom.

V tomto citovanom rozsudku odvolacieho súdu (z 28. mája 2008, č. k. 2 Obdo 6/2007) dovolací súd vyslovil záväzný právny názor, ktorý odvolací súd správne akceptoval. Obsah mimoriadneho dovolania polemizuje s týmto právnym názorom. Nekonštatuje porušenie zákona (čo je hmotnoprávnou podmienkou pre podanie mimoriadneho dovolania), ale porušenie zákona vidí v tom, že výklad zákona odvolacieho súdu v rozhodovacej činnosti nezodpovedá výkladu zákona generálnym prokurátorom. Z tohto dôvodu dovolací súd považuje za potrebné k už uvedenému právnemu názoru v prvom rozhodnutí dodať toľko.

Podľa § 243e ods. 1 O. s. p. „Ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie“.

V tejto súvislosti sa mimoriadne dovolanie nedotýka základnej otázky (dovolacím súdom vyriešenej), či úverová zmluva je tzv. absolútnym obchodom a ak ju vykladá inak, potom uviesť aj tento výklad. Dovolací súd považuje úverové zmluvy za tzv. absolútny obchod s následkami s tým súvisiacimi. Konečný výsledok tzv. reúverovania úveru je ten, že dlh sa splatí dlhom, aby dlžníkovi ostal naďalej dlh. To sa však prieči právnej úprave o poskytovaní úveru. Nemožno do toho pliesť ani tzv. nováciu, či reštrukturalizáciu, ako je to v mimoriadnom dovolaní. Obsah týchto pojmov je potrebné si najprv vysvetliť a potom ich používať. Nemožno sa opierať ani o opatrenie Guvernéra Národnej banky SR, ktoré jednak je nižšou právnou normou a nemôže meniť zákon a z celého opatrenia ani takéto

záver vyvodiť nemožno. Poniektorí dlžníci svoje úvery (predovšetkým hypotekárne) refinancujú tak, že v inej banke ako v tej, kde majú úver, si za lepších podmienok zoberú úver a ním vyrovnajú úver v banke, kde mali pôvodný úver. Tu však nejde o reúverovanie.

Ďalšou otázkou, s ktorou sa mimoriadne dovolanie nevyporiadalo, je otázka právneho nástupníctva (singulárnej sukcesie). Nie je zodpovedané, na základe čoho malo k nemu dôjsť a ani k nemu dôjsť nemohlo.

Konečne miešať do tohto úverového vzťahu jednak konkurz a privatizáciu, nemá oporu v zákone. Dovolací súd poukazuje predovšetkým na svoje prvé rozhodnutie (2 Obdo 6/08), jeho dôvody, ktoré presvedčivo vyvrátené neboli, a preto mimoriadne dovolanie - zamietol...»

17. Predmetné rozhodnutie najvyššieho súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu (resp. právo na spravodlivý proces) stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

18. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

19. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozhodnutia presvedčil, že najvyšší súd sa námietkami sťažovateľky zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľka v tomto konaní dostala odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu.

V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu v konaní vo vykonanom dokazovaní.

20. Pretože namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho súdu.

21. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

22. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie všeobecných súdov, ktoré je v súlade s platnou právnou úpravou, nezakladá porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Je vecou všeobecného súdu, ktorú normu z právneho poriadku v danom prípade aplikuje a ako ju interpretuje. Všeobecné súdy vychádzajú pri rozhodovaní o veci samej zo zákonnej, a nie ústavnej úpravy. Ústavný súd je však oprávnený posúdiť len neústavnosť konania (rozhodovania) všeobecných súdov (napr. I. ÚS 75/97, III. ÚS 64/00, II. ÚS 811/00).

23. Ústavný súd považuje za potrebné ešte uviesť, že príslušnosť na konanie o dovolaniach včítane konania o mimoriadnych dovolaniach upravuje ustanovenie § 10a zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, z ktorého je

zrejme, že o týchto mimoriadnych opravných prostriedkoch rozhoduje najvyšší súd. O mimoriadnych dovolaniach proti rozhodnutiam súdov rozhoduje najvyšší súd (ods. 3 citovanej právnej normy). V konkrétnej posudzovanej veci príslušnosť najvyššieho súdu (a jeho organizačných zložiek) nadväzne ďalej upravujú príslušné ustanovenia zákona č. 757/2004 Z. z. o o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, rokovacieho poriadku najvyššieho súdu a rozvrhu práce na rok 2010.

24. Nadväzujúc na uvedené sa ústavný súd stotožňuje aj so stanoviskom najvyššieho súdu (bod 9) v časti *„spôsobu pridelenia veci sp. zn. I M Obdo 4/2010“ príslušnému senátu najvyššieho súdu, pričom poznamenáva, že konanie o dovolaní a konanie o mimoriadnom dovolaní sú konaniami na súde toho istého stupňa. Pokiaľ najvyšší súd riadnym, predvídateľným a vopred daným spôsobom stanovil spôsob pridelenia veci tak, že vo veciach, „ktoré opätovne došli na Najvyšší súd... po tom, ako tento súd už konal vo veci samej a rozhodol o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku“, sa vo všeobecnosti (a pre každý prípad, pozn.) postupuje tak, že o nich „koná a rozhoduje senát, v ktorom pôsobí sudca, ktorý bol sudcom spravodajcom v senáte, ktorý vec vybavil, prípadne rozhodol naposledy“, nemožno potom bez ďalšieho v takomto postupe vidieť či už porušenie princípu zákonného sudcu, alebo nestranného súdu.*

25. Vychádzajúc z uvedeného je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. IV. ÚS 112/05).

26. Pretože ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci najvyššieho súdu v danom prípade sú zlučiteľné so sťažovateľkou označenými právami, sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

27. Z uvedeného dôvodu sa ďalšími návrhmi sťažovateľky (bod 6) nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011